

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 28. marca 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 102 ZFEÚ – Zásady ekvivalencie a efektivity – Smernica 2014/104/EÚ – Článok 9 ods. 1 – Článok 10 ods. 2 až 4 – Články 21 a 22 – Žaloby na náhradu škody podľa vnútroštátneho práva za porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie – Účinky vnútroštátnych rozhodnutí – Premlčacie lehoty – Prebratie – Uplatniteľnosť z hľadiska času“

Vo veci C-637/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Okresný súd Lisabon, Portugalsko) z 25. júla 2017 a doručený Súdnemu dvoru 15. novembra 2017, ktorý súvisí s konaním:

Cogeco Communications Inc.,

proti

Sport TV Portugal SA,

Controlinveste-SGPS SA,

NOS-SGPS SA,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory A. Arabadžiev (spravodajca), sudcovia T. von Danwitz, E. Levits, C. Vajda a P. G. Xuereb,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. novembra 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Cogeco Communications Inc., v zastúpení: M. Sousa a Ferro, E. Ameye, advogados,
- Sport TV Portugal SA, v zastúpení: C. I. Pinto Xavier a M. Pena Machete, advogados,
- Controlinveste-SGPS SA, v zastúpení: P. J. de Sousa Pinheiro a L. Montenegro, advogados,

* Jazyk konania: portugálčina.

- NOS-SGPS SA, v zastúpení: G. Machado Borges, J. Vieira Peres, G. Andrade e Castro a M. Martins Pereira, advogados,
- portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes, M. Figueiredo a D. Sousa, splnomocnení zástupcovia,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- Európska komisia, v zastúpení: P. Costa de Oliveira, B. Ernst, G. Meessen a C. Vollrath, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 17. januára 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 9 ods. 1, článku 10 ods. 2 až 4, článku 21 ods. 1 a článku 22 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1), ako aj článku 102 ZFEÚ a zásad ekvivalencie a efektivity.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Cogeco Communications Inc. a spoločnosťami Sport TV Portugal SA, Controlinveste-SGPS SA a NOS-SGPS SA vo veci náhrady škody vyplývajúcej z protisúťažných postupov, z ktorých vychádzala Sport TV Portugal ako dcérska spoločnosť spoločností Controlinveste-SGPS a NOS-SGPS.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 1 ods. 1 smernice 2014/104 stanovuje:

„Touto smernicou sa stanovujú pravidlá potrebné na zabezpečenie toho, aby každá osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže podnikom alebo združením podnikov, mohla účinne vykonávať svoje právo uplatniť si nárok na úplnú náhradu tejto škody od tohto podniku alebo združenia. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá na podporu nenarušenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a odstránenie prekážok brániacich jeho riadnemu fungovaniu, a to zabezpečením rovnocennej ochrany všetkých osôb, ktoré utrpeli takúto škodu, v rámci celej Únie.“

- 4 Článok 2 tejto smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. ‚porušenie práva hospodárskej súťaže‘ je porušenie článku 101 alebo 102 ZFEÚ alebo porušenie vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže;

...

3. ‚vnútroštátne právo hospodárskej súťaže‘ sú ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré prevažne sledujú rovnaké ciele ako články 101 a 102 ZFEÚ a ktoré sa uplatňujú v tom istom prípade a súbežne s právom hospodárskej súťaže Únie v zmysle článku 3 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003 s výnimkou ustanovení vnútroštátneho práva, ktorými sa fyzickým osobám ukladajú trestné sankcie; to neplatí, ak sú takéto trestné sankcie prostriedkom, ktorým sa presadzujú pravidlá hospodárskej súťaže vzťahujúce sa na podniky;

...

12. ‚konečné rozhodnutie o porušení‘ je rozhodnutie o porušení, proti ktorému nie je možné alebo už nie je možné podať riadny opravný prostriedok;

...“

5 Článok 9 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby sa porušenie práva hospodárskej súťaže konštatované v konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže alebo preskúmacieho súdu považovalo za nevyvrátiteľne preukázané na účely žalôb o náhradu škody podaných na ich vnútroštátne súdy podľa článku 101 alebo 102 ZFEÚ alebo podľa vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže.“

6 Článok 10 ods. 2 až 4 tej istej smernice stanovuje:

„2. Premlčacie lehoty nesmú začať plynúť skôr, než sa porušenie práva hospodárskej súťaže skončí a než sa žalobca dozvie alebo než možno odôvodnene predpokladať, že sa dozvedel o:

- a) správania a o tom, že toto správanie predstavuje porušenie práva hospodárskej súťaže;
- b) skutočnosti, že v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže utrpel škodu, a
- c) totožnosti porušiteľa.

3. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota na podanie žaloby o náhradu škody bola najmenej päť rokov.

4. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota spočívala alebo v závislosti od vnútroštátneho práva bola prerušená, ak orgán hospodárskej súťaže vykoná úkony na účely vyšetrovania alebo jeho konania v súvislosti s porušením práva hospodárskej súťaže, ktorého sa týka žaloba o náhradu škody. Spočívanie premlčacej lehoty sa skončí najskôr jeden rok po tom, ako sa rozhodnutie o porušení stalo konečným alebo ako sa konanie skončilo iným spôsobom.“

7 Článok 21 ods. 1 smernice 2014/104 stanovuje:

„Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 27. decembra 2016. Bezodkladne Komisii oznámia znenie týchto ustanovení.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravujú členské štáty.“

8 Článok 22 tejto smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa vnútroštátne opatrenia prijaté podľa článku 21 na zosúladenie s hmotnoprávnymi ustanoveniami tejto smernice neuplatňovali so spätným účinkom.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa akékoľvek vnútroštátne opatrenia prijaté podľa článku 21, iné ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, neuplatňovali na žaloby o náhradu škody podané na vnútroštátny súd pred 26. decembrom 2014.“

Portugalské právo

- 9 Článok 498 Código Civil (Občiansky zákonník) stanovuje:

„1. Nárok na náhradu škody sa premlčí po uplynutí lehoty troch rokov od dátumu, keď sa poškodený dozvedel o svojom nároku, aj keď nie je známy zodpovedný subjekt a presný rozsah škody, bez toho, aby bola dotknutá všeobecná premlčacia lehota v prípade uplynutia príslušnej lehoty plynúcej od škodovej udalosti.

...“

- 10 Článok 623 Código de Processo Civil (Občiansky súdny poriadok) stanovuje:

„Právoplatné odsúdenie v trestnom konaní zakladá voči tretím osobám vyvrátiteľnú domnienku, pokiaľ ide o splnenie skutkových a právnych predpokladov na sankcionovanie a zákonné požiadavky v každom občianskoprávnom konaní týkajúcom sa právnych vzťahov, ktoré závisia od spáchania trestného činu.“

- 11 Na základe článku 24 Lei n.º 23/2018 – Direito a indemnização por infração ao direito da concorrência, transpõe a Diretiva 2014/104/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 26 de novembro de 2014, relativa a certas regras que regem as ações de indemnização no âmbito do direito nacional por infração às disposições do direito da concorrência dos Estados-Membros e da União Europeia, e procede à primeira alteração à Lei n.º 19/2012, de 8 de maio, que aprova o novo regime jurídico da concorrência, e à quarta alteração à Lei n.º 62/2013, de 26 de agosto, Lei de Organização do Sistema Judiciário (zákon č. 23/2018 – Nárok na náhradu škody v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže, ktorým sa preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie, ktorý prvýkrát mení zákon č. 19/2012 z 8. mája, ktorým bol zavedený nový právny rámec hospodárskej súťaže, a štvrtýkrát zákon č. 62/2013 z 26. augusta o organizácii súdneho systému) z 5. júna 2018 (*Diário da República*, 1. série, č. 107, z 5. júna 2018), ktorým sa do portugalského práva prebrala smernica 2014/104, pričom hmotnoprávne ustanovenia tohto zákona, vrátane ustanovení týkajúcich sa dôkazného bremena, sa neuplatňujú so spätnou účinnosťou a jeho procesné ustanovenia sa neuplatňujú na žaloby začaté pre nadobudnutím jeho účinnosti.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 12 Cogeco Communications, spoločnosť so sídlom v Kanade, bola od 3. augusta 2006 do 29. februára 2012 akcionárom spoločnosti Cabovisão – Televisão Por Cabo SA (ďalej len „Cabovisão“).
- 13 Dňa 30. apríla 2008 uzatvorili Cabovisão a Sport TV Portugal SA zmluvu o distribúcii televízneho kanálu.
- 14 Dňa 30. júla 2009 Cabovisão podala na Autoridade da Concorrência (Úrad pre hospodársku súťaž, Portugalsko) sťažnosť proti spoločnostiam ZON Multimédia, Serviços de Telecomunicações e Multimédia-SGPS SA, ZON TV Cabo Portugal, SA, Sport TV Portugal a ZON Conteúdos – Actividade de Televisão e de Produção de Conteúdos SA, v ktorej týmto spoločnostiam vytýkala praktiky obmedzujúce hospodársku súťaž na trhu športových kanálov premium, najmä diskriminačnú cenovú politiku, ktorá podľa nej zakladá zneužitie dominantného postavenia.

- 15 Úrad pre hospodársku súťaž sa touto sťažnosťou zaoberal, voči spoločnostiam uvedeným v sťažnosti, s výnimkou spoločnosti Sport TV Portugal, však neprijal žiadne opatrenia.
- 16 Rozhodnutím zo 14. júna 2013 Úrad pre hospodársku súťaž konštatoval, že Sport TV Portugal zneužila svoje dominantné postavenie v zmysle článku 102 ZFEÚ, ako aj príslušného vnútroštátneho ustanovenia a uložil tejto spoločnosti pokutu vo výške 3 730 000 eur.
- 17 Sport TV Portugal sa na Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (Súd pre hospodársku súťaž, reguláciu a kontrolu, Portugalsko) domáhala zrušenia tohto rozhodnutia. Tento súd čiastočne vyhovel žalobe spoločnosti Sport TV Portugal, pričom konštatoval, že článok 102 ZFEÚ sa v prejednávanej prípadе neuplatní z dôvodu, že sa nepreukázalo, že predmetná obchodná praktika môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle tohto článku. V dôsledku toho tento súd znížil výšku uloženej pokuty na 2 700 000 eur.
- 18 Sport TV Portugal podala proti rozsudku vydanému v konaní na prvom stupni odvolanie na Tribunal da Relação de Lisboa (Odvolací súd Lisabon, Portugalsko). Tento súd uvedený rozsudok potvrdil rozsudkom z 11. marca 2015.
- 19 Dňa 27. februára 2015 podala Cogeco Communications na Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Okresný súd Lisabon, Portugalsko) žalobu najmä proti spoločnosti Sport TV Portugal a jej materským spoločnostiam. Cogeco Communications sa touto žalobou domáhala náhrady škody, ktoré jej bola údajne spôsobená z dôvodu protisúťažných praktík, ktorých sa dopustila Sport TV Portugal v období od 3. augusta 2006 do 30. marca 2011. Cogeco Communications tento súd požiadala, aby najprv určil, že tieto praktiky predstavujú porušenie článku 102 ZFEÚ a/alebo príslušného vnútroštátneho ustanovenia. V tejto súvislosti uvedený súd vyjadril názor, že tento účastník konania môže ešte pred ním preukázať, že zneužívajúce správanie, o ktoré ide vo veci samej, ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.
- 20 Žalované v konaní vo veci samej tvrdia, že aj keby Cogeco Communications mala nárok na získanie náhrady škody, ktorá jej bola údajne spôsobená, tento uplatňovaný nárok na náhradu škody je premlčaný. Portugalské právo v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti uplatniteľné v spore vo veci samej totiž stanovuje premlčaciu lehotu tri roky, ktorá začala plynúť 30. apríla 2008, teda v deň uzatvorenia zmluvy o distribúcii uvedenej v bode 13 tohto rozsudku, 30. júla 2009, teda v deň podania sťažnosti spoločnosti Cogeco Communications na Úrad pre hospodársku súťaž, 30. marca 2011, teda v deň, kedy skončilo protisúťažné konanie, alebo najneskôr 29. februára 2012, teda v deň, kedy Cogeco Communications predala Cabovisão. Žalované v konaní vo veci samej spresňujú, že v každý z týchto dní mala Cogeco Communications všetky informácie potrebné na posúdenie toho, či má alebo nemá nárok na náhradu škody.
- 21 Cogeco Communications tvrdí, že premlčacia lehota stanovená v článku 498 Občianskeho zákonníka začala plynúť až v deň prijatia rozhodnutia Úradu pre hospodársku súťaž, teda 14. júna 2013. Iba toto rozhodnutie jej totiž umožňovalo získať všetky informácie potrebné na to, aby sa dozvedela o existencii praktík v rozpore s právom hospodárskej súťaže a aby uplatnila svoj nárok na náhradu škody. Pred vydaním uvedeného rozhodnutia Úradu pre hospodársku súťaž mohlo byť uplatňované len podozrenie z porušenia pravidiel hospodárskej súťaže. Podľa Cogeco Communications bola uvedená premlčacia lehota v každom prípade pozastavená počas doby konania prebiehajúceho na Úrade pre hospodársku súťaž.
- 22 Vnútroštátny súd spresňuje, že spor vo veci samej prebieha medzi súkromnoprávnymi spoločnosťami, že žaloba, ktorú prejednáva, bola podaná pred uplynutím lehoty na prebratie smernice 2014/104, a že v deň podania tejto žaloby táto smernica ešte nebola prebratá do portugalského právneho poriadku.

23 Za týchto podmienok Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Okresný súd Lisabon) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Majú sa článok 9 ods. 1 a článok 10 ods. [2 až 4] smernice [2014/104], ako aj jej ďalšie uplatniteľné ustanovenia a všeobecné zásady práva Európskej únie vykladať v tom zmysle, že zakladajú práva jednotlivca (v prejednávanej veci obchodnej akciovej spoločnosti založenej podľa kanadského práva), na ktoré sa tento jednotlivec môže odvolávať voči inému jednotlivcovi (v prejednávanej veci obchodnej akciovej spoločnosti založenej podľa portugalského práva) v rámci žaloby o náhradu škody údajne spôsobenej v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže, najmä ak k dátumu podania predmetnej žaloby (27. februára 2015) ešte neuplynula lehota na prebratie smernice [2014/104] priznaná členským štátom v súlade s článkom 21 ods. 1 tejto smernice?
2. Majú sa článok 10 ods. [2 až 4] smernice [2014/104], ako aj jej ďalšie uplatniteľné ustanovenia a všeobecné zásady práva Európskej únie vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je článok 498 ods. 1... Občianskeho zákonníka, ktorý pri uplatnení na skutkové okolnosti, ktoré nastali pred uverejnením uvedenej smernice, pred nadobudnutím jej účinnosti a pred dátumom stanoveným na prebratie smernice, v rámci žaloby, ktorá bola taktiež podaná pred týmto posledným uvedeným dátumom:
  - a) stanovuje premlčaciu lehotu na tri roky pre nárok na náhradu škody založený na mimozmluvnej zodpovednosti;
  - b) stanovuje, že lehota troch rokov začne plynúť od dátumu, keď sa poškodený dozvedel o svojom nároku na náhradu škody, aj keď nie je známy zodpovedný subjekt a presný rozsah škody, a
  - c) nestanovuje nijaké pravidlo, ktorým sa ukladá alebo povoľuje skončenie alebo prerušenie tejto lehoty len z dôvodu, že úrad pre hospodársku súťaž prijal opatrenia v rámci vyšetrovania alebo konania týkajúceho sa porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže, s ktorým súvisí žaloba o náhradu škody?
3. Majú sa článok 9 ods. 1 smernice [2014/104], ako aj jej ďalšie uplatniteľné ustanovenia a všeobecné zásady práva Európskej únie vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je článok 623... Občianskeho súdneho poriadku, ktorý pri uplatnení na skutkové okolnosti, ktoré nastali pred uverejnením uvedenej smernice, pred nadobudnutím jej účinnosti a pred dátumom stanoveným na prebratie smernice, v rámci žaloby, ktorá bola taktiež podaná pred týmto posledným uvedeným dátumom:
  - a) stanovuje, že právoplatné rozhodnutie vydané v rámci správneho konania pre porušenie práva nevyvoláva účinky v žiadnom občianskoprávnom konaní, v ktorom sa prejednávajú právne vzťahy, ktoré závisia od dopustenia sa porušenia? Alebo (v závislosti od výkladu)
  - b) stanovuje, že takéto právoplatné rozhodnutie vydané v rámci správneho konania pre porušenie práva predstavuje pre tretie osoby vyvrátiteľnú domnienku, pokiaľ ide o existenciu skutočností, ktoré charakterizujú sankcionované porušenie a spĺňajú zákonné požiadavky v každom občianskoprávnom konaní týkajúcom sa právnych vzťahov, ktoré závisia od dopustenia sa porušenia?
4. Majú sa článok 9 ods. 1 a článok 10 ods. [2 až 4] smernice [2014/104], článok 288 ods. 3 ZFEÚ alebo akékoľvek ďalšie ustanovenia primárneho alebo akékoľvek iné ustanovenie primárneho alebo sekundárneho práva, judikatúra alebo uplatniteľné všeobecné zásady práva Európskej únie vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnym právnym ustanoveniam, akými sú článok 498 ods. 1... Občianskeho zákonníka a článok 623... Občianskeho súdneho poriadku, ktoré pri uplatnení na skutkové okolnosti, ktoré nastali pred uverejnením uvedenej smernice, pred nadobudnutím jej účinnosti a pred dátumom stanoveným na prebratie smernice, v rámci žaloby, ktorá bola taktiež podaná pred týmto posledným uvedeným dátumom, nezohľadňujú znenie ani účel smernice [2014/104] a nie sú zamerané na dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje?

5. Subsidiárne a len v prípade kladnej odpovede Súdneho dvora na ktorúkoľvek z vyššie uvedených otázok, majú sa článok 22 smernice [2014/104], ako aj jej ďalšie uplatniteľné ustanovenia a všeobecné zásady práva Európskej únie vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby vnútroštátny súd v prejednávanej veci uplatnil článok 498 ods. 1... Občianskeho zákonníka alebo článok 623... Občianskeho súdneho poriadku v ich súčasnom znení, ale s výkladom a uplatnením, ktorý je v súlade s ustanoveniami článku 10 smernice [2014/104]?
6. V prípade kladnej odpovede na piatu otázku, môže sa jednotlivец odvolávať na článok 22 smernice 2014/104 voči inému jednotlivcovi pred vnútroštátnym súdom v žalobe o náhrade škody, ktorá bola spôsobená porušením práva hospodárskej súťaže?“

O prejudiciálnych otázkach

O piatej a šiestej otázke

- 24 Svojou piatou a šiestou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne ako prvé, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 22 smernice 2014/104 vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa uplatňuje v spore vo veci samej.
- 25 Pokiaľ ide o uplatnenie *ratione temporis* smernice 2014/104, treba uviesť, že táto smernica obsahuje osobitné ustanovenie, ktoré výslovne uvádza podmienky na uplatnenie procesných a hmotnoprávných ustanovení tejto smernice z hľadiska času.
- 26 Konkrétne na jednej strane podľa článku 22 ods. 1 smernice 2014/104 členské štáty zabezpečia, aby sa vnútroštátne opatrenia prijaté podľa článku 21 smernice na zosúladenie s hmotnoprávnymi ustanoveniami tejto smernice neuplatňovali so spätným účinkom.
- 27 Na druhej strane podľa článku 22 ods. 2 smernice 2014/104 členské štáty zabezpečia, aby sa akékoľvek vnútroštátne opatrenia prijaté na zosúladenie s procesnými ustanoveniami tejto smernice neuplatňovali na žaloby o náhradu škody podané na vnútroštátny súd pred 26. decembrom 2014.
- 28 Z článku 22 ods. 2 smernice 2014/104 teda *a contrario* vyplýva, že členské štáty mali pri preberaní tejto smernice diskrečnú právomoc rozhodnúť, či sa vnútroštátne pravidlá na prebratie procesných ustanovení tejto smernice uplatnia, resp. neuplatnia na žaloby o náhradu škody podané po 26. decembri 2014, ale pred dňom prebratia uvedenej smernice, alebo najneskôr pred uplynutím lehoty na jej prebratie.
- 29 V prípade, že členské štáty pri výkone tejto právomoci rozhodli, že ustanovenia vnútroštátneho právneho poriadku, ktorými sa preberajú procesné ustanovenia smernice 2014/104, sa nebudú uplatňovať na žaloby o náhradu škody podané pred nadobudnutím účinnosti týchto vnútroštátnych ustanovení, žaloby podané po 26. decembri 2014, ale pred dňom uplynutia lehoty na prebratie tejto smernice, sa aj naďalej riadia len vnútroštátnymi procesnými predpismi, ktoré už boli účinné pred prebratím uvedenej smernice.
- 30 Toto *a fortiori* platí pre vnútroštátne ustanovenia, ktoré členské štáty prijali podľa článku 21 smernice 2014/104 na dosiahnutie súladu s hmotnoprávnymi ustanoveniami tejto smernice, keďže, ako vyplýva zo znenia článku 22 ods. 1 tejto smernice, tieto vnútroštátne ustanovenia sa nemôžu uplatňovať so spätným účinkom.
- 31 V prejednávanom prípade je na jednej strane nesporné, že žaloby o náhradu škody spoločnosti Cogeco Communications boli podané 27. februára 2015, teda pred uplynutím lehoty na prebratie smernice 2014/104 a pred prebratím tejto smernice do portugalského právneho poriadku zákonom č. 23/2018.

- 32 Na druhej strane zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že portugalský zákonodarca v článku 24 toho zákona rozhodol, že vnútroštátne pravidlá, ktorými sa preberajú procesné ustanovenia uvedenej smernice, sa neuplatňujú so spätnou účinnosťou na žaloby o náhradu škody podané pred nadobudnutím účinnosti uvedeného zákona.
- 33 Za týchto podmienok a vzhľadom na to, že článok 22 ods. 1 smernice 2014/104 zakazuje uplatňovanie so spätnou účinnosťou hmotnoprávných ustanovení portugalského práva prijatých podľa článku 21 tejto smernice, treba dospieť k záveru, že táto smernica každopádne nie je uplatniteľná *ratione temporis* v spore vo veci samej.
- 34 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na piatu a šiestu otázku odpovedať tak, že článok 22 smernice 2014/104 sa má vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa v spore vo veci samej neuplatňuje.

O druhej otázke a o prvej časti štvrtej otázky

- 35 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, zakotveného v článku 267 ZFEÚ, prislúcha Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, o ktorej vnútroštátny súd rozhoduje. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prislúcha prípadne právo preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené. Okolnosť, že vnútroštátny súd po formálnej stránke položil prejudiciálnu otázku s odkazom na určité ustanovenia práva Únie, nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne v texte svojich otázok odkázal, alebo nie. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru získať zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania, prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu (rozsudok z 27. júna 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 36 a citovanú judikatúru).
- 36 V prejednávanom prípade vzhľadom na všetky informácie poskytnuté vnútroštátnym súdom, na pripomienky predložené spoločnosťami Cogeco Communications, Sport TV Portugal, Controlinveste-SGPS, NOS-SGPS, portugalskou vládou a Európskou komisiou, ako aj na odpovede na piatu a šiestu otázku treba, aby sa vnútroštátnemu súdu poskytli informácie potrebné na výklad, preformulovať druhú otázku a tú časť štvrtej otázky, ktorá sa týka zlučiteľnosti takej vnútroštátnej právnej úpravy, akou je článok 498 ods. 1 Občianskeho zákonníka, s právom Únie.
- 37 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu totiž vyplýva, že Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Okresný súd Lisabon) sa pýta konkrétne na to, či sa majú článok 102 ZFEÚ, ako aj zásady efektivity a ekvivalencie vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na jednej strane stanovuje, že premlčacia lehota, pokiaľ ide o žaloby o náhradu škody, je stanovená na tri roky a začína plynúť odo dňa, kedy sa poškodený dozvedel o svojom nároku na náhradu škody, aj keď nie je známy zodpovedný subjekt a presný rozsah škody, a na druhej strane nestanovuje žiadnu možnosť pozastavenia alebo prerušenia tejto lehoty počas doby, kedy prebieha konanie pred vnútroštátnym úradom pre hospodársku súťaž.
- 38 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 102 ZFEÚ vyvoláva priame účinky vo vzťahoch medzi jednotlivcami a zakladá dotknutým osobám práva, ktoré sú vnútroštátne súdy povinné ochraňovať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 20, ako aj citovanú judikatúru).

- 39 Úplná účinnosť článku 102 ZFEÚ, a najmä potrebný účinok zákazu uvedeného v tomto článku by boli spochybnené, ak by sa akákoľvek osoba nemohla domáhať náhrady škody, ktorá jej bola údajne spôsobená zneužívajúcim správaním podniku s dominantným postavením, ktoré môže obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž (pozri analogicky rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 21, ako aj citovanú judikatúru).
- 40 Z toho vyplýva, že každá osoba má právo domáhať sa náhrady spôsobenej škody, ak existuje príčinná súvislosť medzi takouto ujmou a zneužitím dominantného postavenia zakázanými článkom 102 ZFEÚ (pozri analogicky rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 22, ako aj citovanú judikatúru).
- 41 Právo akejkoľvek osoby domáhať sa náhrady takejto škody totiž posilňuje operatívnu povahu pravidiel hospodárskej súťaže Únie a je takej povahy, že odrádza od zneužívania dominantného postavenia, ktoré by mohlo obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž, čím prispieva k zachovaniu účinnej hospodárskej súťaže v Európskej únii (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 23, ako aj citovanú judikatúru).
- 42 V prípade neexistencie právnej úpravy Únie v danej oblasti, uplatniteľnej z hľadiska *ratione temporis*, prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu upraviť spôsoby výkonu práva domáhať sa náhrady škody vyplývajúcej zo zneužitia dominantného postavenia zakázaného článkom 102 ZFEÚ, vrátane podrobností týkajúcich sa premlčacích lehôt, ak sú zásady ekvivalencie a efektivity dodržané (pozri analogicky rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 24).
- 43 Pravidlá uplatniteľné na žaloby určené na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, teda nesmú byť menej výhodné ako pravidlá týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 25).
- 44 V tejto súvislosti, a konkrétne v oblasti práva hospodárskej súťaže, tieto pravidlá nesmú narúšať účinné uplatňovanie článku 102 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2014, Kone a i., C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 26).
- 45 V tomto kontexte, keďže premlčacie lehoty predstavujú podrobné spôsoby výkonu práva domáhať sa náhrady škody vyplývajúcej z porušenia práva hospodárskej súťaže, treba po prvé, ako uviedla generálna advokátka v bode 81 svojich návrhov, zohľadniť všetky prvky portugalského systému premlčacích lehôt.
- 46 Po druhé treba zohľadniť osobitosti vecí patriacich do práva hospodárskej súťaže, a konkrétnejšie okolností, že podanie žalôb o náhradu škody z dôvodu porušenia práva hospodárskej súťaže Únie si vyžaduje v zásade vykonanie komplexnej skutkovej a hospodárskej analýzy.
- 47 Za týchto podmienok treba uviesť, že vnútroštátna právna úprava stanovujúca dátum, od ktorého začína plynúť premlčacia lehota, dĺžka a podmienky týkajúce sa jej pozastavenia alebo prerušenia, musí byť prispôbena špecifikám práva hospodárskej súťaže a cieľom vykonávania pravidiel tohto práva dotknutými osobami, aby nebola narušená plná účinnosť článku 102 ZFEÚ.
- 48 Z toho vyplýva, že dĺžka premlčacej lehoty nesmie byť taká krátka, aby v kombinácii s ostatnými pravidlami upravujúcimi premlčanie spôsobila, že by bolo uplatnenie nároku na náhradu škody prakticky nemožné alebo neprimerané.

- 49 Krátke premlčacie lehoty, ktoré začínajú plynúť pred tým, ako osoba poškodená porušením práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže mohla zistiť totožnosť osoby, ktorá sa tohto porušenia dopustila, môžu uplatnenie nároku na náhradu škody urobiť prakticky nemožným alebo neprimerané ťažkým.
- 50 Na to, aby totiž poškodený mohol podať žalobu na náhradu škody, je nevyhnutné, aby vedel, kto je osobou zodpovednou za porušenie práva hospodárskej súťaže.
- 51 To isté platí pre krátku premlčaciu lehotu, ktorá nemôže byť pozastavená alebo prerušená počas doby trvania konania, na základe ktorého vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž alebo odvolací orgán vydá konečné rozhodnutie.
- 52 Primeranosť premlčacej lehoty vzhľadom na požiadavky zásady efektivity je totiž obzvlášť dôležitá tak pre žaloby o náhradu škody, ktoré sa podávajú nezávisle na konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže, ako aj pre tie, ktoré sa podávajú v nadväznosti na takéto rozhodnutie. Ak je, pokiaľ ide o tieto posledné uvedené žaloby, premlčacia lehota, ktorá začína plynúť pred skončením konania, na ktorého základe vydá vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž alebo odvolací orgán konečné rozhodnutie, príliš krátka v porovnaní s dĺžkou týchto konaní a ak ju nemožno počas týchto konaní pozastaviť alebo prerušiť, nie je vylúčené, že táto premlčacia lehota uplynie pred skončením týchto konaní. V tomto prípade by žiadna osoba, ktorá utrpela škodu, nemohla na základe konečného rozhodnutia, ktorým bolo konštatované porušenie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, podať žalobu.
- 53 V tejto súvislosti treba vychádzať z toho, že trojročná premlčacia lehota, ako je tá, o ktorú ide vo veci samej, ktorá začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o svojom nároku na náhradu škody, aj keď nepoznal osobu zodpovednú za protiprávne konanie, a ktorá ďalej nemôže byť pozastavená alebo prerušená počas doby, keď prebieha konanie pred vnútroštátnym orgánom pre hospodársku súťaž, spôsobuje, že uplatnenie nároku na náhradu celej škody je prakticky nemožné alebo neprimerane ťažké.
- 54 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, je zrejmé, že v prejednávacom prípade nebola táto zásada porušená, pretože je nesporné, že vnútroštátne pravidlá týkajúce sa premlčacej lehoty platia tak pre žaloby o náhradu škody opierajúce sa o právo Únie, ako aj pre žaloby o náhradu škody opierajúce sa o vnútroštátne právo, a že ich uplatniteľnosť nezávisí od otázky, či nárok na náhradu celej škody vyplýva z porušenia vnútroštátnych pravidiel hospodárskej súťaže alebo práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže.
- 55 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú otázku a na tú časť štvrtej otázky, ktorá sa týka zlučiteľnosti takej vnútroštátnej právnej úpravy, akou je článok 498 ods. 1 Občianskeho zákonníka, s právom Únie, odpovedať, že článok 102 ZFEÚ a zásada efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na jednej strane stanovuje, že premlčacia lehota, pokiaľ ide o žaloby na náhradu škody, je stanovená na tri roky a začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o svojom nároku na náhradu škody, aj keď nepoznal osobu zodpovednú za protiprávne konanie, a ktorá na druhej strane nestanovuje žiadnu možnosť pozastavenia alebo prerušenia plynutia tejto lehoty počas doby, keď prebieha konanie pred vnútroštátnym orgánom pre hospodársku súťaž.

O tretej prejudiciálnej otázke a druhej časti štvrtej prejudiciálnej otázky

- 56 Treťou prejudiciálnou otázkou a tou časťou štvrtej prejudiciálnej otázky, ktorá sa týka zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy, akou je článok 623 Občianskeho súdneho poriadku, s právom Únie, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 102 ZFEÚ, ako aj zásady efektivity a ekvivalencie bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že konečné konštatovanie porušenia práva hospodárskej súťaže v rámci sankčného konania pred vnútroštátnym orgánom pre hospodársku súťaž nie je pre

posúdenie vnútroštátneho súdu, ktorý má rozhodnúť o žalobe na náhradu škody, pokiaľ ide o existenciu porušenia práva hospodárskej súťaže, záväzné alebo predstavuje v tejto súvislosti iba domnienku.

- 57 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých presnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými, ani právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 20. decembra 2017, Núñez Torreiro, C-334/16, EU:C:2017:1007, bod 38 a citovaná judikatúra).
- 58 V predmetnom prípade zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, vyplýva, že Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (Súd pre hospodársku súťaž, reguláciu a kontrolu) čiastočne zrušil rozhodnutie Úradu pre hospodársku súťaž zo 14. júna 2013 z dôvodu, že článok 102 ZFEÚ nie je uplatniteľný na správanie Sport TV Portugal, keďže sa nepreukázalo, že predmetná obchodná praktika mohla mať dosah na obchod medzi členskými štátmi v zmysle tohto článku. Dňa 11. marca 2015, Tribunal da Relação de Lisboa (Odvolací súd Lisabon) potvrdil rozsudok vydaný Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão (Súd pre hospodársku súťaž, reguláciu a kontrolu).
- 59 Z toho vyplýva, že predmetom veci, ktorú prejednáva vnútroštátny súd, nie je žaloba o náhradu škody podaná v nadväznosti na konečné rozhodnutie konštatujúce porušenie článku 102 ZFEÚ, vydané vnútroštátnym orgánom pre hospodársku súťaž alebo odvolacím orgánom.
- 60 Je tak zjavné, že výklad článku 102 ZFEÚ, ako aj zásad efektivity a ekvivalencie, o ktorý žiadal vnútroštátny súd v rámci tretej prejudiciálnej otázky a v tej časti štvrtej prejudiciálnej otázky, ktorý sa týka zlučiteľnosti takej vnútroštátnej právnej úpravy, akou je článok 623 Občianskeho súdneho poriadku, s právom Únie, nemá žiadnu súvislosť so skutočnosťou alebo predmetom sporu vo veci samej a preto sú tieto otázky neprípustné.

O prvej otázke

- 61 Vzhľadom na odpovede na druhú až šiestu otázku nie je potrebné odpovedať na prvú otázku.

O trovách

- 62 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- Článok 22 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa neuplatňuje na spor vo veci samej.**

2. Článok 102 ZFEÚ a zásada efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na jednej strane stanovuje, že premlčacia lehota, pokiaľ ide o žaloby na náhradu škody, je stanovená na tri roky a začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o svojom nároku na náhradu škody, aj keď nepoznal osobu zodpovednú za protiprávne konanie, a ktorá na druhej strane nestanovuje žiadnu možnosť pozastavenia alebo prerušenia plynutia tejto lehoty počas doby, keď prebieha konanie pred vnútroštátnym orgánom pre hospodársku súťaž.

Podpisy